ŠALTINIS

Krynica

Biełaruskaja Narodnaja Hazeta

Vychodzić u aŭtorki i piatnicy.

№ 44 (753).
Cana 10 ct.
VILNIA, 4.VI.1940 h.
Hod vydańnia XXII

Padpiska na hod — 5 litaŭ, na paŭhoda — 3 lity.
Zahranicu — ŭdvaja daražej.
Abviestki: za 1 mm u tekście 40 ct, za tekstam 30 ct.

Adresas red.-adm.: Vilnius, Pylimo g-vê 1—2, tel. 28-32
Adres red. i admin.: Vilnia, Zavalnaja vul. 1—2.
Redakcyja i administracyja adčyniena 10—14 hadz.
Redaktar pryjmaje 15—16 hadz.

Čas zapisvacca ŭ biełaruskuju prohimnaziju i biel. pačatkavuju školu!

Školny hod zbližajecca da kanca. 15 červienia školnaja moładź skonča svaje školnyja zaniatki i pačnie letni adpačynak. A adpačynak hety naležycca školnaj moładzi zasłužana. Hod byŭ nienarmalny i ciažki pad kožnym uzhladam, asabliva jaho pieršaja pałavina. Mieła niamała roznych trudnaściaŭ i biełaruskaja prohimnazija. Adnak supolnymi starańniami vučycialoŭ i vučniaŭ — usio błahoje pieramahłosia i školny hod kančajecca narmalna i z pazytyŭnymi vynikami.

Čas dumać ab školnym hodzie prohimnazii budučym. Prad usim čas zapisvać moładź u adpaviednyja klasy prohimnazii. Kandydaty zapisvajucca ŭ I kl., u II (roŭnalehłuju, bo druhaja asnaŭnaja jość), a tak-ža i ŭ III-ju. U pieršuju klasu pryjmajucca kandydaty, skončyŭšyja VI addziełaŭ pačatkavaj škoły, abo zdaŭšyja z kursu pačatkavaj škoły ekzaminy. Aficyjalnaje zaličeńnie kandydataŭ u vučni i ŭstupnyja ekzaminy adbudučca ad 16 da 22.VI. Lepš adnak parupicca zahadzia, bo paśla moža być pozna.

Dachodziać da dyrekcyi prohimnazii čutki, što mnohija kandydaty, choć čujucca biełarusami, ale dziakujučy polskaj, abo rasiejskaj škole, svoj jazyk pryzabyli i pabajvajucca, ci zmohuć hetym jazykom karystacca ŭ prohimnazii. Voś-ža strachu tut niama nijakaha. Vučni, jakija buduć pryniaty viasnoj, buduć prad saboj mieć całaje leta i zmohuć prypomnić biełaruski jazyk.

Možna tak-ža spatkacca časam z varožaj ahitacyjaj praciŭ biełaruskaj prohimnazii, što skončyŭšy try klasy, u klasu čaćviertuju dziaržaŭnych himnazijaŭ biez ekzaminaŭ nia prymuć, bo biełaruskaja prohimnazija byccam niejkaja defektoŭnaja. Voś-ža z hetym jość tak: pavodle zakonu, na jakim apirajucca dziaržaŭnyja siarednija škoły, z klasy pieršaj u druhuju i z druhoj u treciju (u himnazii ci prohimnazii) vučni pieravodziacca pa adznakach, a z klasy treciaj u čaćviertuju pieravodziacca pa ekzaminach.

Našyja roznyja „pryjacieli“ zakidajuć našaj prohimnazii i toje, što jana prohimnazija. Čamu jana tak zaviecca? Tamu, što jašče niapoŭnaja himnazija. Stupianiova budzie jana papaŭniacca i stanavicca himnazijaj.

Treba tak-ža viedać, što miž prahramaj tych samych klasaŭ prohimnazii i himnazii niama nijakaj roźnicy; što biełaruskaja prohimnazija škoła dziaržaŭnaja z poŭnymi pravami.

Pry biełaruskaj prohimnazii, jak viedama, isnuje tak-ža biełaruskaja dziaržaŭnaja pačatkavaja škoła Nr55. Čas tak-ža, kab biełarusy zapisvali ŭžo svaich dziaciej u hetuju školu. Heta daść mahčymaść kiraŭnictvu apracavać plan arhanizacyi škoły i pracy na budučy školny hod. My razumiejem, što mnohim biełarusam jość pačatkavyja škoły pałožany bližej. Voś-ža dla svajej škoły treba zrabić achviaru i choć jana znachodzicca dalej, usio-ž dziaciej biełaruskich pasyłać u rodnuju školu. Škoła hetaja biełaruskamu dziciaci daść lepšyja padstavy navuki, jak škoła čužaja-polskaja ci rasiejskaja — i adkryje dalej darohu ŭ svaju himnaziju, a stul u navuki vyšejšyja, u universytet.

Słovam, usich biełaruskich baćkoŭ, jakija majuć dziaciej u školnym vieku, zaklikajem parupicca zahadzia ab tym, kab ich dzieci mahli vučycca ŭ biełaruskich školach.

V. Vyškovič.

У Віленскую

Беларускую Дзяржаўную Прогімназію ў I, II (роўналеглую) і III кл. ужо можна запісваць кандыдатаў

У I кл. прыймаюцца кандыдаты, скончыўшыя 6 аддзелаў пачаткавай школы, або здаўшыя з курсу пачаткавай школы екзаміны. Кандыдаты павінны прадставіць:

1. школьнае пасьведчаньне,
2. мэтрыку нараджэньня,
3. фотографію(разьмер,як для пашпартаў)

Афіцыяльнае прыймо, уступныя экзаміны і залічэньне ў лік вучняў адбудуцца ад 16 да 22.VI сёлета.
Запісвайцеся загадзя, карыстайце з нагоды!

Кандыдаты слабыя з беларускага языка, з гэтага прадмету мусяць падгатавацца летам.

Беларуская Прогімназія — школа дзяржаўная, дае поўныя правы і ступянёва будзе ператварацца ў поўную гімназію.

Для вучняў здольных, старанных і незаможных робяцца розныя палёгкі матарыяльныя.

Дырэкцыя

Бацькі Беларусы!

Прыпамінаем, што згодна з загадам уладаў, усе дзеці ў Вільні ад 7 да 14 год трэба запісаць да 4-га чэрвеня сёлета ў школы. Беларускія дзеці павінны быць запісаны ў беларускую пачаткавую школу № 55 — Вільня, Дамініканская вуліца 3/5 (уход з панадворка). Запісы адбываюцца кожны дзень у канцыляры школы ад гадзіны 8 да 14.

Premjer A. Merkys ab spravach Vilni

31 maja premjer A. Merkys, adkazvajučy ŭ Sojmie na pasolskuju interpelacyju, sfarmułavanuju ŭ formie pytańnia: što ŭrad dumaje zrabić, kab urehulavać vilenskija spravy i jak najchutčej poŭnaściu ŭłučyć Vilniu i jaje vokruh da supolnaha litoŭskaha žyćcia, miž inšym, zajaviŭ: Vilnia i vilenski vokruh padparadkavanyja ahulnym litoŭskim dziaržaŭnym zakonam i robiacca staranni, kab byŭ tut mataryjalny dabrabyt i kulturny razvoj. Havoračy ab nacyjanalnych mienšaściach, premjer A. Merkys vyličaŭ palakoŭ, žydoŭ, a tak-ža tataraŭ i karaimaŭ, a ab biełarusach zusim ničoha nia ŭspomniŭ. Spravy školnyja, kaścielnyja—kazaŭ premjer—spravy čužazie mcaŭ i ŭciekačoŭ, a tak-ža rehulavańnie polskaje presavaje spravy znachodziacca na dobraj darozie. Jość adnak niamnohija hrupy h. zv. polskich intelektualistaŭ (pieravažna b. polskija ŭradaŭcy), katoryja supolna z častkaj duchavienstva puskajuć roznyja pohałaski i zastrašvańni, čym chočuć pašyrać svaje ŭpłyvy, paviarnuć kalaso historyi i zdabyć toje, što zhubili, varožačy sumnuju budučyniu našaj dziaržavie. Voś-ža ŭrad nie pazvalaje i nie pazvolić hetym elementam umiešvacca ŭ nutranyja spravy Litvy, palitykavać i rabić toje, što było-b niazhodnaje z neŭtralnym stanoviščam Litvy i što mahło-b zaškodzić pryjaznym adnosinam Litvy z dziaržavami, z jakimi złučany ličviny pryjaźniaj.

Da spravy saviecka - litoŭskich adnosinaŭ

29 maja sioleta savieckaje ahienctva „Tass" padało paviedamleńnie, u jakim skazana, što apošnim časam zdarylasia kolki vypadkaŭ, u časie jakich, byccam, hinuli žaŭniery z savieckich addziełaŭ, što stajać u Lićvie. Tak naprykład, dvoch žaŭnieraŭ tankistaŭ złavili niejkija hrupki ludziej i pratrymali kolki dzion u pohrabie, raspytvajučy ich, kudy vyjeduć savieckija addziely tankistaŭ z Vilni. Treci saviecki žaŭnier zhinuŭ ad strełu. Z hetaj pryčyny 25 maja kamisar zahraničnych spraŭ Mołataŭ zajaviŭ litoŭskamu pasłu ŭ Maskvie, što ŭrad Savieckaha Sajuzu takija zdareńni ŭvažaje pravakacyjaj u adnosinach da SSSR, jakaja moža mieć pavažnyja vyniki. Dzieła taho ŭrad SSSR damahajecca, kab litoŭski ŭrad zaraz-ža zrabiŭ kaniec henym pravakacyjam. Adnačasna ŭrad SSSR vyjaviŭ nadzieju, što litoŭski ŭrad pryjmie jahonuju prapazyku i što jon nia budzie zmušany šukać inšych srodkaŭ.

Urad Litvy zaraz-ža adkazaŭ savieckamu ŭradu i dla vyjaśnieńnia spravy vyznačyŭ užo svaich pradstaŭnikoŭ u miešanuju kamisiju. Prytym urad Litvy spadziajecca, što saviecki ŭrad pamoža šukać vinavatych Vinoŭnikaŭ-ža litoŭskija ŭłady sroha pakarajuć.

Paśla hetaha litoŭskaje ahienctva „Elta" abvieściła aficyjalnuju zajavu, u jakoj, paśla ścvierdžańnia niapryjemnaści z pryčyny savieckaha kamunikatu, jaki byŭ niespadziešlkaj u dobrych 20-cihodnich litoŭska-savieckich adnosinach, vyražana nadzieja, što ŭsia sprava budzie vyśvietlena pry pryjaznym supracoŭnictvie abodvych krajoŭ i što tradycyjnyja dobryja adnosiny miž Litvoj i SSSR astanucca takimi-ž i na dalej. Da dobrych adnosinaŭ z SSSR pavinna pryčynicca i ŭsio hramadzianstva Litvy.

—o—

26 maja zastupnik kamisara zahraničnych spraŭ SSSR paviedamiŭ litoŭskaha pasła ŭ Maskvie, što saviecki ŭrad, z uzhladu na pryjaznyja adnosiny miž SSSR i Litvoj, prychilna adnosiasia da prośby litoŭskaha ŭradu i vyraziŭ zhodu davać dazvoł vyjaždžać z SSSR u Litvu tym lićvinom, katoryja hetaha buduć chacieć.

Pasły Niamieččyny i SSSR u min. Urbšysa

30 maja pasoł SSSR Pozniakoŭ i pasoł Niamieččyny Dr Zechlin adviedali ministra zahraničnych spraŭ Litvy Urbšysa.

BIEŁARUSY!
zapisyvajciesia ŭ siabry
Biełaruskaha Centru!

Кнігапіс

Ад. Станкевіч — **Хрысьціянства і Беларускі Народ.** Выд.: Беларускага Каталіцкага Выдавецтва. Вільня 1940. Бачын 184+VIII Цана 2 літы.

У Беларускім Навуковым Таварыстве сёлета, у працягу трох нядзель (трох сабраньняў) па колькі гадзін адбываліся нязвычайна жывыя гутаркі, дыскусіі, на тэмы зьвязаныя з рэлігіяй, рэлігійны міябрадамі, іхняй гісторыяй і значэньнем для беларускага народу. Прычынай да гэтага паслужыла кніжка кс. Адама Станкевіча „Хрысьціянства і Беларускі Народ." Кніжка гэта часткава друкавалася ў 1939 годзе ў „Chryścijanskaj Dumcy" і прысьвячаная 950-тым угодкам Хросту Беларусі, а выйшла сёлета ў 25-ыя ўгодкі сьвятарства аўтора.

У кніжцы „Хрысьціянства і Беларускі Народ" разглядае кс. Ад. Станкевіч перад усім гісторыю хрысьціянства на Беларусі і значэньне яго для беларускага народу, але адначасна закранута ў ёй і шмат іншых цікавых гістарычных падзеяў у нашым краі і агулам у гісторыі хрысьціянства і культуры. І так, між іншым, аўтор успомніўшы аб прагісторыі Беларусі, аб паходжаньні і рассяленьні беларускіх плямёнаў, закранае справу назову „беларускі", ролю баўгарскай мовы ў хрысьціянізацыі і культуры Беларусі, што такое народ — паводле розных тэорыяў — і ім падобныя тэмы.

Галоўнай аднак тэмай ёсьць, як ужо было сказана, гісторыя хрысьціянства на Беларусі ад самага хросту Беларусі ў 987 і 988 г. да апошніх дзён. І тут спатыкаемся з балючай і важнай для беларусаў праблемай адзінства веры, адзінства абраду, з праблемай Праваслаўя, Каталіцтва і Уніі на Беларусі. Гэтая праблема заўсёды сярод беларусаў выклікае вялікія і гарачыя дыскусіі. Кс. Ад. Станкевіч разглядзіў гэтыя справы ўсебакова, адзначыў важнасьць у гісторыі Беларусі Праваслаўнае Царквы, усход няга абраду, адзначыў так-жа вялікае значэньне Лацінскага Каталіцтва, якое было апорай беларускай нацыянальнасьці ў XIX стагодзьдзі, у пару па чаткаў беларускага нацыянальнага адраджэньня, а ўрэшце сьцьвердзіў, што найвялікшым імкненьнем і ідэалам беларусаў у рэлігійным жыцьці павінна быць рэлігійная Унія. Зувагі аднак на тое, што гэны ідэал пакульшто ёсьць не асягальны, трэба, ніколі ня спускаючы з памяці слоў Спаса: „каб усе былі адно," імкнуцца да гарманійнага нацыянальнага й рэлігійнага сужыцьця беларусаў каталікоў і праваслаўных, афармленьне-ж яго адкладаць да таго часу, калі яно сапраўды дасьпее. У адносінах-жа між сабой беларусам трэба кіравацца думкамі вялікага мысьліцеля сьв. Аўгустына, каторы казаў, што ў сумнівах—свабо-

---

Ad. Stankievič

Na Śviata Matki [3)]

(Uvahi ab dastojnaści i značeńni matki)

4. Za što my lubim i šanujem matku?

A za što heta luboŭ da matki, za što čałaviek słavić jaje? Pierad usim za toje, što ŭ tajnicy žyćcia jana zajmaje pieršaje i asablivaje miesca. Sapraŭdy, u hetym Tvarec paklikaŭ žančynu-matku jak-by na svaju asablivuju pamocnicu i śviatarku, dapuščajučy jaje bližej, čym mužčynu, da tajnicaŭ svajho tvareńnia. Byt heta dadatnaja starana žyćcia, a niabyt adjomnaja. Voś-ža ŭ padtrymańni bytu čałaviek-matka ihraje asablivuju, dziŭna bahatuju i hłybokuju rol. Hałoŭnaje miesca ŭ hetaj roli zajmaje luboŭ matčyna da svaich dziaciej. Luboŭ-ža sama adzinokaj nikoli nie astajecca — jana tak-ža vyklikaje luboŭ tej asoby, na jakuju jana skiravana. Voś-ža hety, jak-by skazać, biolohična-metafizyčny charaktar roli ŭ čałaviectvie matki pajaśniaje nam našu da jaje pašanu i luboŭ.

Dalej, jak u hetych padstavach žyćcia rol matki asablivaja, tak jana paśla ŭva ŭsim jaje žyćci hetkaj astajecca. Tak naprykład, matka — heta pieršaja čałavieka ŭzhadavacielka i vučycielka. Pamysnaść kožnaha ŭzhadavańnia i navučańnia — heta sprava pierad usim davieru dziciaci. A da kaho-ž jano maje bolšy davier, jak da matki? Hetym tłumačycca, što dzicia tak chutka ŭsiaho ad matki navučajecca i ŭva ŭsim jaje imituje, naśleduje. Asabliva dobra heta bačym i razumiejem my, biełarusy. Roli ŭzhadavaŭčaj u nas naležna nie adyjhrała ani čužackaja carkva kaścioł, ani hetkaja ž škoła. Na praciahu viakoŭ byli jany polskija i rasiejskija. Voś-ža sprava pieršaha ŭzhadavańnia biełaruskaha maładoha pakaleńnia i sprava pieršaha jaho navučańnia naležyła da biełaruskaj matki. Pieršaja škoła biełaruskaha dziciaci, u jakoj jano paznavała akružajučy śviet, pieršyja pryncypy moralnaści i relihii, heta byli matčyny kaleńni, matčyna serca. I siańnia jašče pieravažna jość hetak.

Matka — heta tak-ža pieršaja škoła moralna-sacyjalnaha ŭzhadavańnia. Prablema sacyjalnaha ŭzhadavańnia, — heta prablema egoizmu. Toj, chto raźviazaŭ hetuju prablemu i raźviazaŭ nia siłaj, nie mechanična, ale ŭśviedamleńniem, moralna, prakanańniem unutranym, toj sapraŭdy raźviazaŭ prablemu sacyjalnuju prynamsi, viedama, raźviazaŭ jaje ŭ pryncypie. Pieršaj-ža škołaj hetaha dla dziciaci, asabliva dla dziciaci biełaruskaha, jość matka. Heta-ž jana pieršaja vuča dzicia svajo ahraničać svajo samalubstva na karyść jaho bratoŭ i siaścior, heta-ž jana vuča jaho pracavać i žyć nia tolki dla siabie, ale i dla inšych.

Vialikim, možna skazać klasyčnym, prykładam siły ŭzhadavaŭčaj matki słuža ŭ historyi śv. Monika, matka śv. Aŭhustyna. Monika svajmu synu Aŭhustynu dała nia tolki duža i duža bahatuju pryrodu, vialikija zdolnaści, ale adnačasna daviała jaho i da śviataści, da moralnaha heroizmu. Kali Aŭhustyn niezrazumieły biez svajej matki jak hienijalny filozaf, to tymbolš jon biaz matki niezrazumieły, jak śviaty. Naturalnyja zdolnaści matka dziciaci pieradaje sama, pryrodnym sposabam, ale śviataść prychodzicca jej zdabyć aktyŭnaj baraćboj, prychodzicca vymalić. Prypomnim tolki toj vialiki boj Moniki za svajho syna. Žyvaja i silnaja natura Aŭhustyna z usiej siły vyryvałasia z pad upłyvaŭ i apieki maci. Usie jaje stárańni zachavać syna pad svaimi ŭpłyvami išli namarna. Zanadta mnoha pryrodnych siłaŭ dała jana jamu. I voś tut zaviazałasia baraćba za jaho śviataść. Prypomnim toj viečar, kali Aŭhustyn, sałhaŭšy matcy, i zavioŭšy jaje malicca ŭ nadbiarežnuju śviatyniu, sam patajkom adpłyŭ u Italiju. Bačym, što navat śviaty syn patrapić svajej matcy stvaryć takuju sytuacyju, ad jakoj zdajecca moža załamacca najsilniejšaja natura. Ale nie załamałasia Monika. Jaje malitvy pravadźajuć Aŭhustyna i ŭ Rymie, i ŭ Milanie i jana tam jaho jašče raz rodzić, užo dla žyćcia nadpryrodnaha. Zusim spraviadliva, što słavaj śviatoha jon siańnia dzielicca z matkaj, bo tolki dziakujučy jej, vyras jon na vialikaha śviatoha. Nia treba ŭspaminać, što paśla śv. Aŭhustyn umieŭ acanić baraćbu za jaho svajej matki i jej adpłacić najhłybiejšym zrazumieńniem i adčućciom.

Adnosiny da pracy matki, asabliva matki biełaruskaj, tak-ža vyklikajuć luboŭ da jaje. Viedajem, čym jość praca ŭ kožnaj halinie: chatniaj i dziaržaŭnaj ekanomicy, u halinie sacyjalnych suadnosinaŭ, u prablemie moralnaj, relihijnaj, i ŭzhadavaŭčaj. A tut rol matki, jakaja stvaraje, ab čym tak dobra viedajem my biełarusy, mistyku pracy, ahramadnaja, časta heroičnaja.

да, у канечных справах—адзінства, ува ўсіх—любоў.

У „Хрысьціянстве і Беларускі Народ" кс. Ад. Станкевіч закранае і справу беларускага языка ў сьвятынях, да якіх ходзяць і ў якіх моляцца беларусы. Вось-жа на ўвядзеньне ў сьвятыні беларускі язык мае правы пад кожным узглядам, нажаль, як праваслаўныя, так і каталіцкія мясцовыя духоўныя ўлады ніяк з гэтым згадзіцца ня могуць і ўсьцяж не дапускаюць беларускага языка ў належных размерах у сьвятыні. Гэтыя людзі— гэтыя кіраўнікі рэлігійнага жыцьця ў нашым краі зачаджаны расейскім і польскім нацыяналізмам, далей праз святыні хочуць рабіць сваю заборчую палітыку, не зважаючы на тое, што такое іхняе кіраўніцтва—Царквой і Касьцёлам—разбурае рэлігійнае жыцьцё.

Вяртаючыся да агляду самае кнігі, трэба сказаць, што яна цікавая і заслугоўвае на тое, каб з ей пазнаёміўся кожны беларус.

Зб.

Usiakuju biełaruskuju knižku, BIEŁARUSKIJA PAŠTOŬKI, hazetu najtaniej i najchutčej dastaniecie ŭ biełaruskaj

kniharni „Pahonia"

Vilnia, Zavalnaja vulica № 1. VILNIUS, Zavalinė g-vė 1.

BIEŁARUSKAJA CHRONIKA

Da spravy baraćby z suchotami. U suviazi z tydniem pracíŭ-suchotnaje akcyi, sarhanizavanym u Vilni ad 1 da 7 červienia T-vam baraćby z suchotami, Biełaruski Centr u niadzielu 9-ha červienia ŭ zali Biełaruskaj Prohimnazii ładzić čarhovy „niadzielnik," u časie jakoha dr. J. Malecki pračytaje referat na temu: „Suchoty (tuberkuloz) i baraćba z im." Pačatak niadzielnika a hadz. 17. Uchod volny i biasplatny.

Ab žyćci biełarusaŭ u Łatvii. Na adnym z najbližejšych „niadzielnikaŭ" u Biel. Prohimnazii hram. Dziamidaŭ maje namier pračytać referat ab žyćci biełarusaŭ u Łatvii.

«Aryšły, Biaroza i vola» — heta apisańnie, jakoje drukavałasia ŭ „Krynicy", chutka maje vyjšci asobnaj knižycaj.

Z Savieckaj Biełarusi

Ansambl pieśni i tancaŭ pad kiraŭnictvam R. Šyrmy. U № 15 (471) „Літаратуры і мастацтва" z 23.V.1940 h. nadrukavany artykuł viedamaha biel. kulturnika R. Šyrmy p. n. „Radasna tvaryć na karyść naroda," u jakim koratka apisana praca sarhanizavanaha im u Biełastoku „Ansamblu pieśni i plaski." Z hetaha artykuliku daviedvajemsia, što sarhanizavaŭsia ansambl 7 lutaha, a 28 lutaha ŭžo adbyłosia pieršaje vystupleńnie. Dasiul ansambl vystupaŭ užo 48 razoŭ, miž inšym, pryjmaŭ jon aktyŭny ŭdzieł u absłuhoŭvańni vybarnaj kampanii ŭ Viarchoŭny Saviet SSSR i BSSR, a tak-ža absłuhoŭvaŭ u paradku šefstva časci čyrvonaj Armii i vyjaždžaŭ u rajonnyja akruhi. Ansambl pad kiraŭnictvam R. Šyrmy haściŭ užo kolki dzion i ŭ Miensku, dzie 17.V daŭ kacert u Domie Piśmieńnikaŭ, zdabyvajučy vysokuju acenu. Upraŭleńnie pa spravach mastactva pry S.N.K. BSSR u specyjalnym zahadzie adznačyła tvorčuju i hramadzkuju pracu ansamblu i abjaviła padziaku kiraŭniku ansamblu Šyrmie, baletmajstru Chvorastu i radzie aktyvistaŭ ansamblu. U ansamli pracujuć: rabotnica tekstylčyca Sabieskaja, płytahon Šarejka, stalar Aniščyk, palitviaźni Šydłoŭski, Kaściukievič, sialanskija dzieci: Biazumien, Trachimčyk, Kuźmič i inš. biełarusy, rasiejcy, žydy, ukraincy, palaki. U prahramie ansamblu masavyja pieśni, pieśni savieckich kampazytaraŭ, narodnyja pieśni i tancy Zachodniaj Biełarusi. Pry artykule R. Šyrmy źmieščana kliša iz źnimkaj narodnaha polskaha tanca „Trojak" u vykanańni hrupy tancoraŭ na čale z J. Chvorastam.

Pierasialeńnie z Biełarusi ŭ Sibir i na Sachalin. „Зьвязда" z 26.V.40 h. (№ 120 (6699) padaje, što za karotki čas pierasielena z BSSR 711 kałhasnych siemjaŭ u daloka-ŭschodnija rajony. U červieni m-cy vyježdžaje z BSSR jašče 16 ešałonaŭ (3253 siemjaŭ) pierasialencaŭ u Kamčatku, Nova-Sibirsk i Kustanajsk.

30-cihodździe śmierci E. Areščychi. 18.V u 30-ja ŭhodki śmierci polskaj piśmieńnicy E. Areščychi ŭ Horadni adbylisia vialikija ŭračystaści. Miž inšym byŭ sarhanizavany viečar, pryśviačany pamiaci Areščychi, u časie jakoha referat ab jaje tvorčaści pračytaŭ deputat Viarchoŭnaha Savietu SSSR biełaruski paet Pilip Piestrak.

Biełarusy ŭ čužynie

M. Zabejda-Sumicki na kuracyi. Daviedvajemsia, što słaŭny biełaruski śpiavak M. Zabejda-Sumicki, katory z Varšavy pierajechaŭ u Prahu Českuju, prabyvaje ciapier, paśla ciažkich vajennych pieražyvańniaŭ, u adnym z tamašnich špitalaŭ na kuracyi. Kuracyja i pavarot zdaroŭja M. Zabejdy Sumickaha na dobraj darozie.

Zahraničnyja hazety pišuć, što Michał Zabejda-Sumicki ŭ najbližejšym časie budzie vystupać u Praskaj Opery. Miž inšym maje jon ihrać u opery P. Čajkoŭskaha „Aŭhień Aniegin".

ACHVIARY

Na Biełaruski Nac. Fond:

Praf. St. Lubič-Majeŭski 2 lity, Novik Z. 2 l., Jehier A. 2 l., Karniuk A. 2 l., ks. Ad. Stankievič 5 l., Kavalevič B. 2 l., J. Najdziuk 2 l., J. Bahdanovič 2 l., A. Šutovič 2 l., H. Šutavičanka 4 l.

I ŭ žyćci nacyjanalnym matka jość tvorčym i padstavovym elementam. Siamja heta taja haloŭnaja asnova, na jakoj apirajecca i raźvivajecca nacyjanalnaść u adzincy i pryhataŭlaje haloŭnyja pryncypy isnavańnia narodu. Pahrozaj jość dla siamji ŭsioindyvidualizujučy indyvidualny liberalizm i ŭsio sacyjalizujučy kamunizm. Siamja-ž zachoŭvaje roŭnavahu miž hetymi dvuma krajnaściami i hetym jość jana asnovaj nacyjanalnaha žyćcia. Bo adnastaronny indyvidualizm narod dzielić na atomy, a adnastaronny kamunizm adzinku hubie ŭ masie. U siamji hetaj niebiaśpieki badaj niama zusim: tam luboŭ, asabliva matčyna, i matčyn instynkt nie dazvalaje adzincy zamknucca ŭ sabie i adnačasna nie pazvalaje zabycca ŭsiaho taho, što blizkaje, što svajo. Siamja—heta samaachviarnaść, samazračeńnie i samaadčuvańnie, samaśviedamaść. A ŭ hetym rol matki najbolšaja. Takaja ŭžo jaje natura, takoje jaje zadańnie. Pierad usim dziakujučy matcy ŭ siamji zachoŭvajecca, bierażecca i raźvivajecca jazyk narodu, jahonyja tradycyi, pieśni, kazki. Sapraŭdy, siamja — heta „natio in nucleo", narod u zarodku. Ci-ž astaŭsia-b žyvym da siańnia i ci-ž dačakaŭsia-b pary svajho adradžeńnia biełaruski narod, kali-b nie biełaruskaja matka?

Hetkaja dadatnaja i vydatnaja rol matki na ŭsim prastory narodnaha raźvićcia: u narodnym vychavańni, kali tolki pačynajecca narodnaje žyćcio, kali jano jakby tolki jašče vyłuščyvajecca z etničnaj masy, u stadyi patryjotyčnaj, kali ŭsia narodnaja masa pačynaje razumieć svajo svajactva i svaju ŭzajemnaju supolnaść i adčuvaje ŭzajemnuju luboŭ i luboŭ usiaho svajho, jak blizkaha i rodnaha, i ŭ nacyjanalnaj pary, kali narod — heta ŭžo nacyja, heta ŭžo ŭva ŭsich dzialankach žyćcia tvorčaja, kulturnaja, sabiralnaja adzinka. I tut zaŭsiody rol matki haloŭnaja, asablivaja. Pryhledzimsia da hetaha krychu bližej.

Žyćcio narodu pačynajecca jašče pierad naradžeńniem adzinki. Užo ŭ ułońni matki čałaviek nabyvaje etničny typ svajho narodu z usimi jaho asablivaściami. Etničny typ tvorycca viakami i darohaj naśledztva pierachodzie z pakaleńnia na pakaleńnie. Pad hetym uzhladam matka jość najlepšaj uzhadavacielkaj fizyčnaha typu narodnaści.

Psychičnaja starana narodnaha typu ŭzhadoŭvajecca tak-ža ŭ siamji, pry matcy. U siamji dzicia navučajecca havaryć i hetym samym panarodnamu dumać. Prysvajeńnie jazyka vyražaje ab jaho dumańni i ŭłučaje jaho ŭ sposab dumańnia ŭsiaho narodu. Hetak, jak bačym, siamja, a pierad usim matka, pieršaja ŭbiraje indyvidualnaje dumańnie ŭ narodnyja formy.

Na vyšejšaj stupieni narodnaha raźvićcia, dzie jość narodnaja śviedamaść i pačućcio lubovi ŭsiaho svajho, siamja, a ŭ pieršym radzie matka, źjaŭlajecca pieršaj uzhadavacielkaj dzieciaci ŭ kirunku lubovi baćkaŭščyny i narodu.

U siamji pry pomačy matki dzicia nabyvaje pačućciovyja padstavy patryjatyzmu. Žyćcio ŭ siamji ŭpravaje jaho ŭ płyń narodnaha žyćcia i źviazvaje jaho z losam narodu. Tut dzicia vučycca lubić tvarcoŭ lepšaha žyćcia radzimy i ich lubić. Luboŭ siamji stanovicca luboŭju radzimy i raźvivajecca ŭ luboŭ usiej baćkaŭščyny i narodu. Hetak u siamji dalej tvorycca i raźvivajecca śviedamy patryjatyzm, bo pierad usim u siamji moładź paznajecca z historyjaj svajho narodu i z tvorstvam jaho vydatnych i vialikich synoŭ.

U narodzie, u jakim jość patryjatyzm, luboŭ svajej baćkaŭščyny i narodu, užo zvyčajna adbyvajecca kulturnaje tvorstva, a heta źjaŭlajecca adnej z haloŭnych vymohaŭ, kab narod staŭsia narodam kulturna zusim daśpiełym, ci, jak siańnia kažuć, nacyjaj. Viedama, siamja hetaj kulturnaj raboty nia robie, ale jana ŭsio-ž stvaraje dla kulturnaj pracy adpaviednyja abstaviny i jej spryjaje, padtrymoŭvajučy narodnaść i zdarovy patryjatyzm.

Słovam, siamja pad uzhladam hadavańnia narodu, a pierad usim matka, jość pieršaradnym dziejnikam. Jana pačynaje raźvivać narodnaść, jana kładzie pamost pad patryjatyzm i stvaraje spryjajučyja abstaviny da raźvićcia narodu ŭ nacyju.

Biełaruskaja žančyna-maci ahułam u žyćci biel. narodu zaŭsiody ihrała vydatnuju rol. Majem žančyn vialikich svajej śviataściaj (śv. Afrasińnia-Pruzyna, połackaja kniazioŭna), majem samaachviarnych biel. hramadzkich baraćbitak-patryjotak (Ciotka), majem tak-ža cely rad paetak. A da ichnych hetych vartaściaŭ pryčynilisia pierad usim ich matki.

I siańnieśnija biełaruskija matki — šeryja sialanki i rabotnicy — heta pad kožnym uzhladam u žyćci narodu asoby hodnyja pašany i lubovi, bo-ž heta i vučycielki-uzhadavacielki i nacyjanalnyja pijanerki i śviatarki.

Što čuvać na frontach i ŭ palitycy

Za try tydni (ad 10 da 31 maja) hieneralnaha nastupleńnia na Zachadzie *niemcy pasunulisia napierad na 300 klm.* Jany zabrali, jak viedama, Luxemburg, Halandyju, Belhiju i ŭvajšli na francuskuju terytoryju, prybližajučysia na 100 klm. da Paryža. Na poŭnačy, badaj, poŭnaściu apanavali ŭźbiarežža kanału La Manche i pryblizilisia da Anhlii na 40 klm. Praŭda, častka henaha ŭźbiarežža, šyrynioj kala 45 klm., z portam Dunkierka znachodzicca jašče ŭ rukach sajuźnikaŭ, katoryja tudemi ŭciakajuć u Anhliju, pry pomačy karabloŭ, pad vostrymi niamieckimi abstrełami z samalotaŭ, harmat i vajennych karabloŭ. Sajuźniki tam zaŭziata jašče baroniacca, ale niemcy ŭžo ŭvažajuć, što front tam źlikvidavany i adbyvajecca tolki čystka. Za henyja try tydni niemcy raźbili 1, 7 i 9 francuskija armii, zabrali ŭ pałon vialikuju kolkaść pałonnych, miž jakimi jość 3 francuskich hienerałaŭ (kala Lille ŭziata ŭ pałon 26,000 žaŭnieraŭ), mnoha aružža i amunicyi, a taksama mnoha zatoplena anhlickich i francuskich karabloŭ, jakija pieravozili svajo vojska z Belhii i Paŭnočnaje Francyi. U Belhii i Francyi, miž inšym, niemcy zaniali vielmi važnyja dla francuskaha promysłu kapalni. Nia hledziačy na takija vialikija pieramohi, aficyjalnyja pradstaŭniki niamieckaje armii *pieraściarahajuć niemcaŭ, kab jany nia dumali, što ŭžo vorah pieramožany.*—Pavodle abličeńniaŭ kiraŭnika štabu armii Zł. Štataŭ Pnč. Ameryki hien. Marschall'a niamieckaja armija ŭ svaim pachodzie da kanału La Manche straciła 40 pracentaŭ svaich zmotaryzavanych addziełaŭ.

Francuzy i anhlijcy ciešacca, što im ŭsio ž udałosia zabrać u paradku vialikuju kolkaść svajho vojska z Belhii i Paŭnočnaj Francyi. Anhlickaja hazeta piša, što 80 prac. ekspedycyjnaha korpusu ŭžo viarnułasia ŭ Anhliju. Akružanym-ža francuskim addziełam udałosia prarvać niamiecki łancuh i złučycca z francuskim frontam. Francuzy padajuć tak-ža, što im udałosia adabrać ad niemcaŭ m. Abbeville kala kanału La Manche. Ciapier sajuźniki čakajuć na niamieckuju ataku na Anhliju i Paryž, jakaja byccam chutka pačniecca paśla likvidacyi frontu kala Dunkierki. U Francyju prybyło z Ameryki 2000 samalotaŭ.

Sajuźniki majuć adnak strach i z inšaha boku. Voś *Hišpanija*, jakaja dasiul maŭčała, *raptam zahavaryła i pačała demanstravać, damahajučysia ad Anhlii Gibrałtaru.* Praŭda, demanstracyi robiać studenty, ale-ž u Hišpanii panuje dyktatura i tam aficyjalna ničoha nia robicca biez dazvołu ŭłady. Prytym u Berlin pryjechała delehacyja hišpanskaj armii, u skład jakoje ŭvachodzić 18 aficeraŭ, u liku katorych jość troch hieneiałaŭ. Mała taho, *Italija sarvała pierahavory z Anhlijaj* i italjanskija demanstracyi za vajnu, za prychilnaść da Niamieččyny, a suproć Anhlii i Francyi jašče bolš uzmahlisia. Hitler-ža z italjanskim ambasadaram Alfierim mieŭ vialikuju kanferencyju. Paśla hetaha niekatoryja hazety pišuć, što Italija ŭ praciahu 48 hadzin pastanović, što maje rabić, bo pryhatavańni da vajny skončany. *Italjanskaje vojska skoncentravana na hranicach Francyi i Juhasłavii.*

Tymčasam u *Juhasłavii šyraka padčyrkivajecca saviecka-juhasłavianskaja pryjaźń.* Prytym niekatoryja hazety pišuć, što SSSR nie dapuścić da źmienaŭ na Bałkanach. Charakterna tak-ža, što Tureččyna hrupuje svajo vojska na hranicy Baŭharyi.

U *Złučanych Štatach Paŭnočnaj Ameryki* prezydent Roosevelt zažadaŭ jašče 1 mljona dolaraŭ na ŭvaružeńnie, a viedamy senatar Pittman—staršynia kamisii zahr. spraŭ — u svajej pramovie źviarnuŭ uvahu, što Amerycy hrazić niebiaśpieka z boku Niamieččyny, navat, kali-b ciapier byŭ padpisany mir, i što abaviazkam uradu Zł. Štataŭ jość staracca, kab hetaj niebiaśpieki i ryzyki nia było. Ahułam-ža vajennyja nastroi ŭ Amerycy što-raz bolš pavialičvajucca.

Zmahańni ŭ *Narvehii i na Dalokim Uschodzie* iduć biaz bolšych źmienaŭ.

Rep.

BIRŠTANY

Birštany — heta pryhožaja litoŭskaja kurortnaja miascovaść, dzie ŭ kurorcie Litoŭskaha Čyrvonaha Kryža lečać padahru i inšyja chvaroby sustavaŭ, a tak-ža chvaroby žanockija, chvaroby orhanaŭ traŭleńnia, małakroŭnaść, ahulnaje asłableńnie, nervovyja, dziciačy škryfuł, rastrojstvy kryvianosnaj i sardečnaj systemy, a taksama asłableńnie nervaŭ. Lačeńni adbyvajucca roznymi sposabami (klinika, vanny vadzianyja, hraziovyja, mineralnyja i inš.). Ceny dla niezamožnych napałovu mienšyja. Sezon pačaŭsia 16 h. m. i budzie tryvać da 30 vieraśnia. Ad Vilni Birštany znachodziacca ŭ 100 klm. Kab udahadnić dajezd da Birštanaŭ z Vilni arhanizujecca biespasiaredniaja aŭtabusnaja kamunikacyjnaja linija. Treba ŭreščcie zaznačyć, što Birštanski kurort Litoŭskahaha Čyrvonaha Kryža vydaŭ **pabiełarusku** adpaviedny informacyjny prospekt, u jakim padrobna padany informacyi ab sposabach i cenach lačeńnia ŭ Birštanach.

Biełarusy!

Apadatkoŭvajciesia na Biełaruski Nacyjanalny Fond!

VOKAM PA ŚVIECIE

Abmiena pałonnymi miž SSSR i Finlandyjaj užo kančajecca. Finy addali Savietam 5.468 pałonnych, a SSSR Finlandyi 825 pałonnych, u hetym liku było 5 švedzkich achvotnikaŭ.

Karaleva Halandyi Vilhelmina vyjechała ŭžo z Anhlii ŭ Halandzkuju Indyju.

Karala Belhii Leopolda III belhicki ŭrad specyjalnaj pastanovaj pryznaŭ, što jon užo nie panuje ŭ Belhii, jakaja znachodzicca pad niamieckaj uładaj. Niamieckija hazety padajuć, što byccam belhicki karol ranieny i jamu ŭ časie aperacyi adniali nahu.

Anhlija ahraničaje svabodu čužaziemcam. I tak naprykład, čužaziemcam, nia možna biez specyjalnych propuskaŭ ad hadziny 22.30 da hadz. 6 vychodzić z damoŭ. Z pasiarod niemcaŭ, katorych u Anhlii žyvie 73,000 asob, 5,600 mužčyn i 3,200 žančyn pasadžany ŭ kancentracyjnyja łahiery.

Francuzy rasstralali hien. Corto—kamandziera Sedanu, za toje, što jon daŭ mahčymaść niapryjacielu prałamać krepasnuju liniju kala Sedanu. Hetkuju viestku padało italjanskaje ahienctva Stefani.

Novy haspadarčy paradak śvietu apracoŭvaje, byccam z daručeńnia kanclera Hitlera, viedamy niamiecki ekanamist dr. Schacht.

Vialikija molby adbyvajucca publična ŭ Francyi i Anhlii, kab pieramahčy Niamieččynu.

B. min. Bek kupiŭ dźvie vialikija cukroŭni ŭ Rumynii, vartaść jakich siahaje bolš 200 miljonaŭ lejaŭ.—Hetkuju viestku padała italjanskaja, a paśla i polskaja presa.

Hałoŭny Kamandzier łatvijskaj armii pajechaŭ u Maskvu, dzie maje pierad usim adviedać hałoŭnaha kamandziera savieckaje armii marš. Timošenku.

Belhiickaje zołata i inšyja drahacennaśc vyviezieny z Belhii i znachodziacca ŭ Paryžy, Londanie i Zł. Štatach Paŭnč. Ameryki. Miž inšym, vyvieziena tak-ža zahranicu karona karala Leopolda. Ahulnuju vartaść belhijskaha zołata abličajuć na 23 miljardy frankaŭ.

Patanuŭ vialiki anhlicki karabiel „Nelson" z niaviedamych dasiul pryčyn Tonnaž jaho byŭ 33.950 tonnaŭ. Mieŭ jon 21 roznych harmataŭ, dva samaloty i mnoha harmataŭ prociŭlatunskich. Razam z „Nelsonam" zatanuła 700 žaŭnieraŭ.

11 kamunistaŭ na śmierć i 22 na ciažkija raboty zasudzili hetymi dniami francuskija sudy.

Ministr zahr. spraŭ Rumynii Gafencu padaŭsia ŭ adstaŭku. Karol adstaŭku jahonuju pryniaŭ i kiraŭnictva zahraničnymi spravami daručyŭ dasiulešniamu ministru kamunikacyi Gigurtovi.

Biudžet SSSR na 1940 h. zaćvierdziła najvyšejšaja Rada SSSR 1 h. m. Biudžet pradbačyć 25.453.000 rubloŭ dachodu i 25,438,956 rub. raschodaŭ.

Švajcarcy źbili adzin niamiecki bamboviec, jaki 1 h. m. pajaviŭsia nad Švajcaryjaj u rajonie Ligneres.

Pišučy adrasy,
padavajcie asabliva
vyrazna nazovy
pošty, vioski
i samo
proźvišča

Žyćcio ŭ Vilni i Kraju

Źjezd pradstaŭnikoŭ Sajuzu Miestaŭ Litvy adbyŭsia sioleta 1—2 červienia ŭ Vilni. U źjeździe brali ŭdzieł premjer A. Merkys, katory adkryŭ źjezd, min. nutr. spraŭ hien. Skučas, katory skazaŭ vialikuju pramovu ab razvoi miestaŭ u Lićvie, burmistr m. Vilni K. Stašys, płk. Kaunas, načalnik miesta i pavietu płk. Šlepetys i mnoha inšych vydatnych asobaŭ.

Konkurs pieśniaŭ bałtyckich krain adbudziecca 25 h. m. u Vilni. U im pryjmuć udzieł chory nia tolki litoŭskija, ale i z inšych prybałtyckich krajoŭ.

Usie ŭciekačy musiać pakinuć m. Vilniu da 1-ha lipnia sioleta. Da 15.VI buduć źlikvidavanyja ŭsie damy-prytułki dla ŭciekačoŭ u Vilni.

3,705 kv. mtr. vulic m. Vilni sioleta mahistrat dumaje pakryć asfaltam, 11,970 kv. mtr. klinkieram, 50,900 kv. mtr. kamiennaj kostkaj, 6,000 kv. mtr. betonavaj kostkaj i papravić bruk z palavych kamieńniaŭ na vulicach abšaram 1,800,000 kv. mtr. Ciapier u chutkim tempie ŭparadkaŭvajecca Katedralny plac. Dasiul u Vilni jość jašče šmat vulic zusim niebrukavanych, ahulny abšar ich siahaje 500 tysiač kv. mtr.

2,757 vučniaŭ jość u-va ŭsich himnazijach u Vilni, z hetaha 1562 chłapcoŭ i 1195 dziaŭčat. Maturalnyja ekzaminy zdaje 151 chłapcoŭ i 60 dziaŭčat.

10 miljonaŭ litaŭ praznačana na budovu aŭtostrady — hładkaje darohi Koŭna — Vilnia. Rabota pry budovie jaje ŭžo pačałasia.

Pieršaje ŭračystaje pasiedžańnie Vilenskaje Miestavaje Rady adbudziecca u pałavinie červienia ŭ starym ratušy pry Vialikaj vulicy ŭ prysutnaści Ministra Nutranych Spraŭ hien. Skučysa.

Letnija kanikuły dla vučniaŭ buduć sioleta tryvać ad 15-ha červienia da 1-ha vieraśnia.

Red. J. Mackievič — viedamy polski publicyst pierastaŭ być siabram redakcyi „Gazety Codziennej" u Vilni.

8,000 kartak na hazu (karasinu) vydaŭ u m-cy mai mahistrat m. Vilni.

100,000 litaŭ asyhnavaŭ mahistrat m. Vilni na remont Halaŭ.

Panadvorkavyja bramy ŭ Vilni buduć začyniacca a hadzinie 11 viečaram, a nie a 10, jak było dahetul.

Ekskursija ziemlarobaŭ z Vilenščyny ŭ Koŭna i Suvalščynu arhanizujecca sioleta 8 i 9 červienia.

Pakarany ŭładami za padavańnie niepraŭdzivych viestak redaktar „Gazety Codziennej" na 20 dzion aryštu, abo 100 litaŭ štrafu, redaktar „Kurjera Vilenskaha" i jahony supracoŭnik pa 60 dzion aryštu z zamienaj na 300 litaŭ štrafu. Kiraŭnik drukarni „Kur. Wil". na 500 litaŭ štrafu i druhi raz heny-ž redaktar „Kur. Wil." na 2000 litaŭ štrafu.

Novyja transparty vuhla i nafty pryjšli z Niamieččyny i SSSR u Vilniu. Mahčyma, što ŭ suviazi z hetym chutka zusim buduć źniesieny ahraničeńni na hazu.

Aŭtabusnuju stancyju pieranieśli z placu Areščychi na panadvorak pry vul. Jahajłaŭ 11 (roh Zavalnaj, dzie byŭ kaliś „Polmin" i dzie ciapier jość addzieł „Lietukis'a).

500,000 litaŭ na kanalizacyjna-vadapravodnyja raboty ŭ Vilni asyhnavana z Fondu Publičnych Rabot. Z hetaj sumy vydana užo 200,000 lt. Pry kanalizacyi i vadapravodach pracuje 900 rabotnikaŭ.

Kursy kapańnia torfu budzie arhanizavać u Vilenščynie specyjalny instruktar. Chto choča z ich karystać, niachaj źviartajecca da akružnych ahranomaŭ.

4,400 sabak zarejestravana ŭ Padatkavym addziele Vilenskaha mahistratu.

Leidėjas ir Redaktorius: ADOLFAS KLIMOVIČIUS Telefon u drukarniu i redakcyju 28-32. Fr. Skarynos vardo Gudų Spaustuvė, Vilnius, Pylimo g-vė 1
Vydaviec i Redaktar: ADOLF KLIMOVIČ Biel. Drukarnia im. Fr. Skaryny, Vilnia, vul. Zavalnaja 1.

VILNIUS